

Powstańczy dzień – życie codzienne podczas Powstania Warszawskiego

SZKOŁA PODSTAWOWA, KLASA VIII

AUTORZY: Karol Mazur, Maciej Podbielkowski

- I. Przyjrzyj się pokolorowanym współcześnie kadrom z powstańczych kroniki i odpowiedz na cztery pytania.

1. Gdzie i w jakich warunkach żyli ludzie podczas Powstania?

.....

.....

.....

.....

2. W jaki sposób przygotowywali wtedy posiłki?

.....

.....

.....

.....

3. Czego mogło ludziom brakować? Po co musieli ustawiać się w kolejce?

.....

.....

.....

.....

4. Czy osoby ukazane na zdjęciach są smutne, a może wesołe? Napisz, z czego może wynikać ich nastrój.

- II.** Obejrzyj pokolorowany współcześnie fragment powstańczych kronik z filmu *Powstanie Warszawskie* (2014) → **TU** i odpowiedz na trzy pytania.

1. Jaką ceremonię sfilmowano?

2. Czy jej uczestnicy są ubrani stosownie do okazji? Czy wyglądają odświętnie?

3. Zastanów się, dlaczego młodzi ludzie pobierali się podczas Powstania. Czy nie mogli poczekać na bardziej sprzyjające okoliczności?

III.

Przeczytaj wspomnienia Danuty Kaczyńskiej „Leny” z Batalionu „Parasol” i odpowiedz na trzy pytania.

Po śmierci właściwie całej drużyny gospodarczej zabrakło w „Parasolu” nawet tych niedogotowanych zup. Żywili się nie wiadomo właściwie czym. Czasem znajdowali jakieś resztki zapasów w opuszczonych domach, czasem łączniczki czy sanitariuszki przyniosły przydzielone przez kwatermistrza niewielkie ilości cukru w kostkach lub sucharów. Stale więc chodzili głodni. Niekiedy wyprawiali się na poszukiwanie żywności do mieszkań na najwyższych piętrach stojących jeszcze domów, tam gdzie ludność cywilna bała się już wchodzić, bo górne piętra najbardziej narażone były na wszelkiego rodzaju pociski wrogiej artylerii. Kiedyś przy takich poszukiwaniach dziewczęta znalazły w łazience jednego z mieszkań wannę pełną wody. Zapobiegliwy lokator nałapał ją sobie na zapas jeszcze przed powstaniem, ale nie zdążył jej wykorzystać. Na powierzchni utworzył się już gruby kożuch kurzu i pleśni. Woda nie nadawała się do picia, ale jeszcze można się było w niej umyć.

Szybko rozebrały się, skoczyły do wanny. Woda była zimna, mydło znalezione w łazience z trudem się mydliło, ale dziewczęta były szczęśliwe, że choć tak mogły się umyć.

Źródło cytatu: Danuta Kaczyńska, *Byli żołnierzami „Parasola”*, Łódź 1976, s. 249.

1. Czym żywili się Powstańcy na początku Powstania, a czym pod koniec walk?

2. Gdzie można było znaleźć jedzenie?

3. Czy ludzie codziennie mogli się umyć? W jakich warunkach wykąpały się bohaterki cytowanego wspomnienia?

IV.

Przeczytaj modlitwy ułożone podczas Powstania i odpowiedz na trzy pytania.

Ojcze nasz, któryś jest w Niebiesiech – zmiłuj się nad nami. Nad naszymi synami walczącymi o Polskę – zmiłuj się, Panie. Nad naszymi braćmi ginącymi od bomb i szrapneli – zmiłuj się, Ojcze Niebieski. O Panie, który pozwoliłeś małej ptaszynie mieć gniazdo własne i ciche niebo nad głową, nie daj, aby waliły się nasze domy i zapadły się ściany. Odwróć od nas swe zagniewane oblicze, bo wieleśmy już przecierpieli. O pomoc dla Warszawy błagamy Cię, Panie. O rychły koniec wojny błagamy Cię, Panie. O wolną i niepodległą Ojczyznę błagamy Cię, Panie. Ty, który kazałeś miłować nieprzyjacioły nasze, spraw, aby pokój, sprawiedliwość i prawo boskie zapanowały nad światem, a tym, których powołujesz przedwcześnie przed oblicze Swoje, daj lekką śmierć, pokój wieczny i spraw, aby od ich krwi i ich niewinnej ofiary biało-czerwona chorągiew polska zajaśniała nowym blaskiem.

*Od bomb i samolotów – wybaw nas, Panie,
Od czołgów i goliatów – wybaw nas, Panie,
Od pocisków i granatów – wybaw nas, Panie,
Od miotaczy min – wybaw nas, Panie,
Od pożarów i spalania żywcem – wybaw nas, Panie,
Od rozstrzelania – wybaw nas, Panie,
Od zasypania – wybaw nas, Panie...*

Źródło cytatów: Joanna K.M. Hanson, *Nadludzkiej poddani próbie. Ludność cywilna Warszawy w powstaniu 1944*, Warszawa 2004, s. 210–211.

1. Jaką broń zastosowali Niemcy, aby stłumić Powstanie?

2. Jakie były skutki użycia tej broni?

3. O co modlili się ludzie podczas walk w Warszawie? Jaki był ich stosunek do celów Powstania?

ĆWICZENIE

Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe (**P**) lub fałszywe (**F**).

W czasie Powstania Warszawskiego ludzie mieszkali przeważnie na strychu, aby bacznie obserwować, co się dzieje na zewnątrz.

Podczas powstańczych walk w Warszawie wielu młodych ludzi zdecydowało się zawrzeć związek małżeński.

Powstańcze kuchnie dostarczały codziennie gorące posiłki wszystkim potrzebującym.

Aby zdobyć wodę do picia podczas Powstania, trzeba było stać w długich kolejkach do studni i ujęć wodnych.
